

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci rozhodl samosoudkyní Mgr. Lucií Trejbalovou ve věci

žalobkyně: X, narozena X
bytem X
zastoupena advokátem JUDr. Ladislavem Kolačkovským
sídlem Opletalova 1535/4, 110 00 Praha 1

proti

žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 1292/25, 125 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 6. 11. 2019, č. j. X,

takto:

- I. Žaloba proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 6. 11. 2019, č. j. X, se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení.

1. Žalobou podanou v zákonné lhůtě se žalobkyně domáhá zrušení shora označeného rozhodnutí žalované, kterým byly zamítnuty námitky žalobkyně a potvrzeno rozhodnutí žalované ze dne 27. 8. 2019, č. j. X. Prvostupňovým rozhodnutím žalovaná zamítla žádost žalobkyně o starobní důchod pro nesplnění podmínek § 28 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém zajištění, ve znění pozdějších předpisů
2. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaná shrnula zákonné podmínky pro přiznání starobního důchodu dle § 28, § 29 a § 32 zákona o důchodovém pojištění. Uvedla, že žalobkyně se narodila v roce 1959, její důchodový věk činí 60 roků a 2 měsíce, přičemž byla zohledněna výchova 3 dětí. Důchodového věku žalobkyně dosáhla dne 27. 8. 2019, od něhož požaduje přiznání starobního důchodu. V souladu s § 29 odst. 1 písm. k) zákona o důchodovém pojištění činí potřebná doba pojištění 35 let. Žalobkyně ke dni 27. 8. 2019 získala pouze 27 roků a 60 dnů pojištění, nesplnila tedy podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na starobní důchod podle § 29 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění. Dále žalovaná konstatovala, že k datu 27. 8. 2019 žalobkyně získala jen 11 roků a 297 dnů doby pojištění uvedené v § 11 a § 13 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, nesplňuje tak podmínku získání doby pojištění 30 let dle § 29 odst. 3 písm. a) zákona o důchodovém pojištění. Žalovaná odůvodnila, že věk potřebný pro nárok na starobní důchod podle § 29 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění činí v případě žalobkyně 69 let. Protože tohoto věku k datu 27. 8. 2019, od něhož žádá o přiznání starobního důchodu, žalobkyně nedosáhla, nesplňuje ani podmínky dané § 29 odst. 2 a § 29 odst. 3 písm. b) zákona o důchodovém pojištění.
3. V rámci hodnocení doby pojištění žalovaná konstatovala, že dohoda mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o sociálním zabezpečení publikovaná pod č. 116/1960 Sb. (dále jen „Dohoda o sociálním zabezpečení“) upravovala právní vztahy osob, které získaly doby pojištění v Československé republice a SSSR na základě tzv. teritoriálního principu. Ve vztahu ke Kazachstánu jako nástupnickému státu bývalého SSSR byla platnost smlouvy ukončena ke dni 31. 12. 2008 na základě sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 87/2008 Sb. m. s. v návaznosti na nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 420/09 ze dne 3. 6. 2009. Pokud osoba získala doby pojištění v bývalém SSSR na území dnešního Kazachstánu, Ruské federace nebo v České republice, dohoda v daném konkrétním případě bude dopadat pouze na občany těch států, které se dohodou řídí. Ve vztazích mezi Českou republikou a Kazachstánem Dohoda o sociálním zabezpečení pozbyla platnosti dne 22. 9. 2009 a nová smlouva o sociálním zabezpečení uzavřena nebyla. Pokud žalobkyně splnila podmínku dosažení potřebného věku pro vznik nároku na starobní důchod až dne 27. 8. 2019, tedy po skončení platnosti dané dohody, nelze dohodu na její případ aplikovat a přihlédnout k době zaměstnání na území Kazachstánu. Podle žalované byly zhodnoceny veškeré doby pojištění žalobkyně pro účely řízení o starobním důchodu, jak byly uvedeny v osobním listu důchodového pojištění ze dne 23. 8. 2019.

II. Žaloba.

4. V žalobě žalobkyně odkázala na námitky, s nimiž se žalovaná nedostatečně či nesprávně, případně vůbec nevypořádala. Uvedla, že mezi účastníky je nesporné, že v době od 1. 9. 1976 do 30. 6. 1978 absolvovala v Kazachstánu učební obor a v době od 1. 7. 1978 do 1. 7. 1997 byla zaměstnána v Kazachstánu, tam podléhala povinnosti sociálního pojištění, tudíž i povinnosti přispívat do sociálního systému zajišťujícího důchodové zabezpečení, k čemuž se vztahuje Dohoda mezi Československou republikou a SSSR o sociálním zabezpečení. Dále uvedla, že nijak nerozporuje argumentaci žalované ohledně sukcese nástupnických států ve vztahu k této dohodě. Namítala ale, že byla na území Kazachstánu zaměstnána, pracovala, odváděla daně a příspěvky do sociálního systému, který fungoval a byl platný až do 22. 9. 2009, což je 31 let. Podle osobního listu důchodového pojištění má žalobkyně další cca 4 roky pojištění, kdy vykonávala samostatnou výdělečnou činnost na území ČR. Legitimní očekávání žalobkyně spočívá v tom, že pracovala a přispívala do sociálního systému, dosáhla důchodového věku dne 27. 8. 2019, na mezinárodní politiku a naplňování mezistátních dohod nemá žádný vliv. Žalobkyně namítala, že je na ni pohlíženo diskriminačně z důvodu jejího státního občanství, resp. původu. Jako osoba žijící mnoho let v České republice legitimně očekávala, že při dosažení důchodového věku bude mít při výchově 3 dětí nárok na starobní důchod. Skutečnost, že by měla pracovat dalších cca 8 roků, aby dosáhla na starobní důchod, jen proto, že o přiznání starobního důchodu žádala až po skončení platnosti dohody, je nespravedlivá.
5. Žalobkyně se dovolávala se ochrany legitimního očekávání, zpochybňovala praxi přepjatého formalismu. V tomto směru odkazovala na judikaturu Nejvyššího správního soudu, konkrétně rozsudky ze dne 29. 6. 2004, č. j. A 11/2003-34, ze dne 11. 9. 2008, sp. zn. 1 As 30/2008, odkazovala rovněž na rozhodovací praxi Ústavního soudu, konkrétně nálezy sp. zn. I. ÚS 1415/10 ze dne 23. 8. 2010, sp. zn. I. ÚS 563/11 ze dne 13. 11. 2012 a sp. zn. I. ÚS 50/2003, podle nichž nemohou být orgány veřejné moci a soudy přepjatě formalistické při odůvodňování zjevné nespravedlnosti.
6. Z uvedených důvodů žalobkyně považovala napadené rozhodnutí za nezákonné a navrhovala, aby jej soud zrušil a žalované uložil o žádosti žalobkyně znovu rozhodnout. Žalobkyně požadovala náhradu nákladů řízení.

III. Vyjádření žalované.

7. K žalobě se žalovaná písemně vyjádřila. Uvedla shodné skutečnosti jako v napadeném rozhodnutí. Zdůraznila, že žalobkyně byla od 1. 7. 1978 do 1. 7. 1997 byla zaměstnána na území Kazachstánu, což doložila ověřenou kopií pracovní knížky. Žalovaná shrnula zákonné podmínky pro přiznání starobního důchodu, zopakovala, že důchodového věku žalobkyně dosáhla dne 27. 8. 2019. Žalovaná zpochybnila tvrzení žalobkyně, že ji vede v systému důchodového zabezpečení od 18. 4. 1979, žalobkyně totiž do 1. 7. 1997 žila a pracovala na území Kazachstánu.
8. Žalovaná trvala na tom, že žalobkyně na území České republiky získala pouze 27 roků a 60 dnů doby pojištění. Ke zhodnocení doby pojištění od 1. 9. 1976 do 1. 7. 1997, kdy byla žalobkyně činná na území Kazachstánu, uvedla, že od 23. 9. 2009 je vztah České republiky a Kazachstánem bezesmluvní, což má stěžejní dopad na hodnocení doby žalobkyně získané na území Kazachstánu. Žalovaná odkázala na závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 11. 2008, č. j. 6 Ads 101/2008-66, který řešil obdobnou situaci ve vztahu k nástupnickému státu Arménii. Žalobkyni lze pro účely posouzení nároku na starobní

důchod zohlednit pouze doby pojištění získané na území České republiky podle českých právních předpisů, včetně hodnocení doby péče o děti. Tato doba nedosahuje 35 roků, proto žalobkyně nespĺnila jednu z podmínek § 29 odst. 1 písm. a) zákona o důchodovém pojištění.

9. K námitkám týkajícím se legitimního očekávání žalovaná odkázala na nálezy Ústavního soudu sp. zn. 135/2010, podle něhož lze legitimní očekávání chápat jako očekávání určitého postupu orgánu veřejné moci, který bude odpovídat jednoznačnému obsahu právního řádu. Jestliže lze očekávané nároky opírat o řádně publikovaný jednoznačný právní předpis, lze hovořit o legitimním očekávání a naopak. Pokud se žalobkyně domáhá aplikace dohody v době, kdy vůči České republice pozbyla platnosti, není co v rámci legitimního očekávání očekávat. Odkazy žalobkyně na judikaturu Nejvyššího správního soudu a nálezy Ústavního soudu na daný případ nedopadají. Na věc žalobkyně nelze vztáhnout ani nálezy Ústavního sp. zn. III. ÚS 252/2004 ze dne 25. 1. 2005, který se zabýval přiznání tzv. vyrovnávacího přídatku v rámci sociálního zabezpečení ve vztahu k čl. 20 Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálním zabezpečení ze dne 29. 10. 1992. Nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1415/10 pak řešil starobní důchod některých zaměstnanců oboru hornictví. Rovněž další nálezy na daný případ vztáhnout nelze.
10. Z uvedených důvodů žalovaná navrhovala, aby soud žalobu zamítnul.

IV. Posouzení věci krajským soudem.

11. Napadené rozhodnutí a řízení, které jeho vydání předcházelo, přezkoumal krajský soud v řízení dle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), v rozsahu a mezích žalobních bodů, podle skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, v souladu s § 75 odst. 1, odst. 2 s. ř. s.
12. Skutkové okolnosti případu, z nichž žalovaná vycházela při posouzení žádosti, žalobkyně nezpochybňuje. Žádostí ze dne 22. 7. 2019 žalobkyně požádala o přiznání starobního důchodu od 27. 8. 2019. K tomuto dni žalobkyně dosáhla důchodového věku, který u ní činí 60 roků a 2 měsíce, při zohlednění výchovy 3 dětí. Žalovaná vycházela z údajů v osobním listu důchodového pojištění a počítala s tím, že žalobkyně získala 27 roků a 60 dnů doby pojištění a 11 roků a 297 dnů doby pojištění uvedené v § 11 a § 13 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění. Tyto skutečnosti žalobkyně nijak nezpochybňuje, nenamítá ani žádnou nezákonnost při aplikaci žalovanou zmiňovaných ustanovení § 28, § 29 zákona o důchodovém pojištění, i ve spojení s § 11 a 13 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění. Žalobkyně nezpochybňuje, že pro vznik nároku na starobní důchod musí splnit, kromě dosažení důchodového věku, také potřebnou dobu pojištění dle zákona o důchodovém pojištění.
13. Spornou otázkou je možnost zohlednění doby zaměstnání na území Kazachstánu jako doby pojištění. Mezi účastníky přitom není sporu o to, že od 1. 9. 1976 do 3. 6. 1976 byla žalobkyně zařazena v učebním oboru v Kazachstánu, v období od 1. 7. 1978 do 1. 7. 1997 pracovala na území Kazachstánu, jak žalované doložila ověřenou kopií pracovní knížky.
14. Žalobkyně rovněž nezpochybňuje zjištění a závěry, které žalovaná učinila ve vztahu k Dohodě o sociálním zabezpečení mezi Československou republikou a SSSR ze dne 2. 12. 1959, publ. pod č. 116/1960 Sb. Rovněž nenapadala závěry, které žalovaná ohledně sukcese

nástupnických států ve vztahu k dohodě učinila na základě Vídeňské úmluvy o sukcesi států ve vztahu ke smlouvám ze dne 23. 8. 1970, publ. pod č. 292/1992 Sb. Žalobkyně dále za správný považovala závěr žalované, že s odkazem na sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 87/2008 Sb. m. s. ke dni 22. 9. 2009 byla ukončena platnost Dohody o sociálním zabezpečení upravující otázky sociálního zabezpečení ve vztahu ke Kazachstánu jako nástupnickému státu SSSR. Žalobkyně však s ohledem na zásadu legitimního očekávání a zákaz formalistického přístupu při výkladu zákona požaduje, aby doba téměř 31 let, po kterou přispívala do systému sociálního zabezpečení SSSR, nyní Kazachstánu, byla při přiznání starobního důchodu zohledněna jako doba pojištění.

15. Soud se plně ztotožňuje se žalovanou, že dobu zaměstnání, po kterou žalobkyně přispívala do systému sociálního zabezpečení SSSR, poté Kazachstánu jako nástupnického státu, nelze v daném případě zohlednit. Ve shodě s žalovanou má soud za to, že na daný případ dopadají závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 11. 2008, č. j. 6 Ads 101/2008-66 (rozsudky Nejvyššího správního soudu dostupné na www.nssoud.cz), který řešil obdobnou situaci ve vztahu k Arménii jako nástupnickému státu SSSR. V tomto rozsudku Nejvyšší správní soud uvedl (viz obsáhle citované pasáže ve vyjádření žalované), že SSSR, který byl smluvní stranou Dohody o sociálním zabezpečení, zanikl, na jeho území vzniklo 15 nezávislých států, přičemž podstatné je, zda je Česká republika ve vztahu k určitému nástupnickému státu nadále Dohodou o sociálním zabezpečení vázána. Podle Nejvyššího správního soudu pokud při rozhodování o žádosti o starobní důchod Česká republika ve vztahu k nástupnickému státu Dohodou o sociálním zabezpečení vázána nebyla, české orgány sociálního zabezpečení z ní nemohou vycházet. Není přitom rozhodné, zda státní příslušník nástupnického státu ještě za platnosti dohody dosáhl důchodového věku a získal příslušné doby zaměstnání v domovském státě. Doby zaměstnání druhé smluvní strany totiž orgán sociálního zabezpečení podle čl. 4 odst. 1 Dohody o sociálním zabezpečení započítává toliko při přiznání starobního důchodu, a proto musí vycházet z právního stavu, který tu je v době podání žádosti o dávku důchodového pojištění. Nejvyšší správní soud dovodil, že Dohodu o sociálním zabezpečení lze pro posouzení podmínek pro nárok a výši starobního důchodu aplikovat jen v případě, že je jí Česká republika vázána vůči nástupnickému státu v době, kdy je podána žádost o tento důchod.
16. Uvedená aplikační pravidla ve vztahu k Dohodě o sociálním zabezpečení je namístež užít i v případě žalobkyně. Žalobkyně, která je státním příslušníkem Kazachstánu s trvalým pobytem na území České republiky od 1. 7. 1998 (viz údaje v žádosti o starobní důchod), podala žádost o starobní důchod dne 22. 7. 2019. Tedy v době, kdy již Česká republika nebyla ve smluvním vztahu s Kazachstánem, nebyla vázána žádnou mezinárodní dohodou o sociálním zabezpečení, která by jí ukládala jakkoli zohledňovat doby zaměstnání na území tohoto státu či jeho předchůdce jako doby pojištění pro účely posouzení nároku na dávku sociálního zabezpečení. Pro účely posouzení nároku žalobkyně na starobní důchod tedy mohly české orgány sociálního zabezpečení zohlednit pouze doby pojištění získané žalobkyní na území České republiky, podle českých právních předpisů.
17. Žalovaná tudíž správně vycházela z dob pojištění uvedených v osobním listu důchodového pojištění a v souladu se zákonem dovodila, že žalobkyně nedosáhla potřebných dob pojištění podle § 29 odst. 1 písm. k), resp. § 29 odst. 3 písm. a) zákona o důchodovém pojištění. Soud souhlasí se žalovanou, že to je pouze Kazachstán, jehož je žalobkyně státním příslušníkem,

který může zohlednit dobu zaměstnání na jeho území jako dobu pojištění pro účely přiznání dávek důchodového pojištění.

18. Vzhledem k tomu, že žalobkyni podle zákona o důchodovém pojištění ani žádné mezinárodní smlouvy, kterou by byla Česká republika vázána, nesvědčí žádné právo, aby české orgány důchodového zabezpečení zohlednily dobu zaměstnání na území mimo území České republiky, nemůže se žalobkyně s úspěchem dovolávat legitimního očekávání, že jí bude přiznán starobní, pokud na něj nemá zákonný nárok. V daném případě nelze označit výklad zákona o důchodovém zabezpečení a přístup k Dohodě o sociálním zabezpečení ze strany žalované za formalistické, popírající smysl zákonných ustanovení. Žalovaná nepřistupovala k žalobkyni v žádném případě diskriminačně, práva žalobkyně nebyla v žádném směru zkrácena.

V. Závěr a náklady řízení.

19. Ze shora uvedených důvodů dospěl soud k závěru, že žaloba není důvodná, proto ji zamítl postupem podle § 78 odst. 7 s. ř. s.
20. O žalobě soud rozhodoval, aniž nařídil ústní jednání, v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s., za výslovného souhlasu žalované a presumovaného souhlasu žalobkyně.
21. Podle § 60 odst. 1 věta první s. ř. s. má účastník, který měl ve věci plný úspěch právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Podle § 60 odst. 2 s. ř. s. ustanovení odst. 1 neplatí, mělo-li být právo na náhradu nákladů řízení přiznáno správnímu orgánu ve věcech důchodového pojištění, nemocenského pojištění, pomoci v hmotné nouzi a sociální péče. Rovněž dle § 118d zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, platí, že orgány sociálního zabezpečení nemají nárok na náhradu nákladů vzniklých v řízení o dávkách důchodového pojištění včetně řízení před soudem.
22. V souzené věci byla úspěšná žalovaná, protože se jednalo o věc důchodového pojištění, nemá na náhradu nákladů řízení právo. Soud proto vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě

obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Liberec 23. duben 2020

Mgr. Lucie Trejbalová
samosoudkyně